

Kleur als Muze - interview door Nienke Essed met kunstenares **Gonnie van Nellestijn**

De suggestie kwam van enkele leden om een lid, dat tevens kunstenaar is, te interviewen. Als je zelf kunst maakt, hoe kijk je dan aan tegen tribale kunst? En komt de wisselwerking, die je misschien daarbij voelt, dan ook tot uiting in je eigen kunstuitingen?

1. *Gonnie pakt in haar atelier kunst in voor de expositie*
Foto door Hans van Nellestijn

Curriculum

Gonnie van Nellestijn - de Man (1950) woont en werkt in Veenendaal. Ze was ruim 10 jaar verbonden aan de Creatieve Werkgroep Arnhem (K.W.A). Van 1983 tot 1988 gaf zij privé teken- en schilderlessen aan kinderen. In 1990 startte zij samen met Ap Dekkers het 'Atelier Spitsbergen', waar ze teken- en schilderbegeleiding verzorgden voor startend talent, gevorderden en studenten aan kunstacademies. In diezelfde tijd begon zij vooral te werken met acrylverf op grote formaten, waarbij de ateliertuin een grote inspiratiebron bleek. Geleidelijk ging zij meer expressief werken, aanvankelijk grotendeels figuratief maar vanaf 2002 uitsluitend abstract. Leidraad daarbij is haar fascinatie voor kleuren. Daarnaast houdt zij erg van etnografica.

We zochten Gonnie op bij de opening van haar tentoonstelling in het gemeentehuis van Veenendaal (dec. 2014), waar eigen werk mooi werd afgewisseld met tribale kunst, zoals dat ook bij haar thuis het geval is. Al eerder exposeerde zij in diverse galeries in Nederland, Duitsland, Denemarken en Zwitserland. Werk van haar werd aangekocht door verschillende bedrijven, gemeenten en particulieren.

Wanneer ben je enthousiast geworden voor tekenen en schilderen ?

Eigenlijk is tekenen en schilderen vanaf mijn vroegste herinnering mijn passie en de vaardigheden hebben zich sindsdien voortdurend ontwikkeld en hopelijk blijft dat ook zo. Ook was ik al heel jong met kleur bezig. Ik was een jaar of vier toen ik aan mij moeder vroeg : "Mama, waarom zijn de kleuren zo mooi?" "Het is augustus" antwoordde ze. Door dat antwoord

werd ik mij bewust van het feit dat licht kleur veranderen kan en dat ook de maand en zelfs de tijd van de dag daar mee te maken hadden. Zelfs nog vóór die vraag aan mijn moeder zal het al tot me doorgedrongen zijn dat er een connectie moest zijn tussen kleur en licht, al kon ik dat als kind natuurlijk niet verwoorden. Later was bijvoorbeeld niet het tolleren als spel, maar het met krijt kleuren van de houten tol belangrijk voor mij. Een kleurpotloodendoos kon me in vervoering brengen en nog steeds. Alleen al het rangschikken van al die mooie kleuren geeft me een gevoel van geluk en bewondering.

Bij de ontwikkeling van je teken- en schildertalent werd je begeleid in de KWA. Wanneer ben je daar begonnen?

In 1979 ging ik naar de KWA in Arnhem. Ik was toen al 29 jaar. Eerder had ik geen kansen gehad op dit gebied, maar het bloed kruipt waar het niet gaan kan. Achteraf is het goed geweest zo.

Ik werkte daar tot 1989 onder begeleiding van Ap Dekkers, een colorist pur sang en Ferenc Gögös. We werkten naar model (afb 2), maar ik maakte ook portretten en stillevens, met verschillende technieken : bij Ferenc de grafische technieken, bij Ap de teken- en aquareltechnieken.

Vanaf 1990 werd de tuin achter het atelier Spitsbergen mijn inspiratiebron en uitte ik mij in grote, expressieve, aanvankelijk vooral figuratieve werken.

De van oorsprong Hongaarse schilder Ferenc Gögös (1936-2011) gebruikte beeld als vervanging van taal: hij uitte zich toen vooral in eenvoudige tekeningen en symbolen tegen een achtergrond van monochroom gekleurde vlakken. Welke invloed had hij op jouw werk ?

Wat me vooral van hem is bijgebleven, is dat je je vrij ging voelen op papier. Dat je alles wat je wilt ook kunt tekenen, dat je alles kan verbeelden en dat dit mag in jouw handschrift, jouw taal. Hij hield van experimenteren. Dat sprak me erg aan.

Ap Dekkers (1925-2007) heeft in 1969 zelf de KWA opgericht. Hij staat bekend als veelzijdig kunstenaar. Hoe was het om met hem te werken?

Vanaf de eerste begeleidingslessen van Ap Dekkers voelde het goed. Hij leerde me vooral nóg beter naar kleuren te kijken. Het klikte over en weer, hoewel hij vaak bijzonder kritisch was op mijn werk. Maar dat zag ik alleen maar als een compliment. Ik begreep dat hij er meer uit wilde halen.

Na een jaar werden mijn man Hans en ik voor een bezoek bij hem thuis uitgenodigd. Ook met zijn vrouw Etta kregen we een hechte band. Hans heeft als hobby tuinieren en ook Ap en Etta hadden 'groene vingers'. Via hen maakten we ook voor het eerst kennis met etnografica in privé bezit.

2. Surinaams model, "Kotomissi" - (gespiegeld)

4. "december", 2011 - acryl op linnen, 50 x 50 cm

5. "juli", 2011 - acryl op linnen, 90 x 90 cm

Ap had ook een bijzondere visie over lesgeven: "Je moet de mensen op zo'n manier aansturen dat ze uit zichzelf de dingen gaan zien. Als ze aanleg hebben, kan je dat eruit halen door ze techniek te leren".

Wat vond je daarvan?

In 1990 richtten we, na de pensionering van Ap, hier in Veenendaal samen het 'Atelier Spitsbergen' op. Het moest een soort KWA in het klein worden. Ik had thuis een atelier en wilde ook anderen in het gebruik daarvan laten delen. Mensen die, net als ikzelf vroeger, niet de kans hadden gehad om een opleiding te volgen aan een kunstacademie. Samen hebben we daar gedurende ruim zeventien jaar vele studenten begeleid uit Veenendaal en omgeving, amateurs maar ook studenten van kunstacademies. Na het overlijden van Ap in 2007 ben ik daar tot 2011 mee door gegaan.

Ik deel zijn visie dat je niet boven je studenten moet staan maar ernaast. Technische vaardigheden zijn aan te leren, maar talent kan je een student niet geven. Dat zit er in of niet. Wel ben ik van mening, dat je door studenten meer vaardigheden bij te brengen, ze zich beter kunnen uitdrukken in datgene wat ze te zeggen hebben. Ook, dat studenten met minder talent daardoor een stuk verder kunnen komen. En natuurlijk ook veel beter naar kleur gaan kijken.

Je memoreerde dat je jezelf voortdurend blijft ontwikkelen. Wat houdt dit proces gaande?

Zoals een mens het nodig heeft om te ademen, is schilderen voor mij in de eerste plaats een behoefte om te overleven en niet per se een behoefte om kunst te maken. Daar ben ik ruim zestig jaar voor geworden om dat te kunnen begrijpen. Ik denk niet dat er iemand is, die zonder creativiteit kan leven of een menswaardig bestaan heeft. Creativiteit, in welke vorm dan ook,

behoort bij het mens zijn. Voor de één is dat muziek, voor een ander is het dans, fotografie, een tuin aanleggen of noem maar op. Maar ook zaken, waar niet zo snel aan gedacht wordt, bijvoorbeeld gewoonweg de tafel mooi dekken of make-up aanbrengen is creativiteit. Voor mij werd dat dus tekenen en schilderen, beeldend bezig zijn, en dan liefst met kleur.

Je vertelde, dat na de KWA voor jou je ateliertuin de bron van inspiratie vormde. Waren het vooral de bloemen in je tuin die je inspireerden?

In eerste instantie waren het vooral de kleuren, structuren en ritmes van de borders die steeds weer in ieder seizoen mijn inspiratie waren. Vanaf 1997 tot 1999 kwamen daar ook de wolken, molens, huizen, auto's en boten als symbolen bij. Maar ook al deze onderwerpen waren geprojecteerd in mijn ateliertuin.

Langzamerhand liet je de figuratieve kunst los en ging je over op abstract werk. Was daar een speciale aanleiding toe?

Zoiets groeit geleidelijk. Door de huidige overdaad aan beelden en informatie die op ons afkomt via internet, televisie, digitale camera's en media, verloor ik de interesse om hier nog eigen figuratie aan toe te voegen. Alles moet tegenwoordig snel, flitsend, veel en druk zijn. Ik merkte dat ik het steeds prettiger ging vinden om me terug te trekken in m'n atelier. Ongeveer vanaf 2000 schilderde ik onder invloed van songs van Randy Newman. Flarden tekst, zijn ritme en het uitzicht op de ateliertuin maakten dat kleur en muziek samen kwamen. Meer en meer maakte ik me los van figuratie. Belangrijk werden doeken die het materiaal zelf als uitgangspunt hebben, maar ook het formaat en de

6. "Welcome to Jordan", 2014 - idem, 120x120 cm

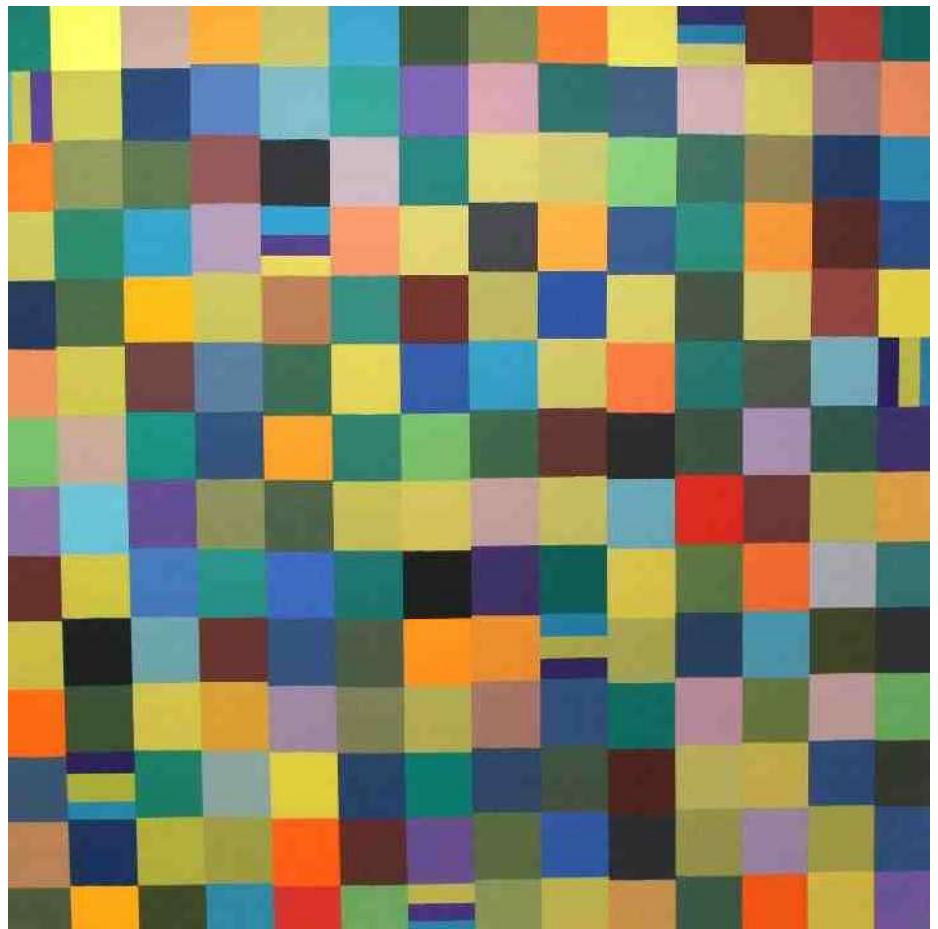
kleur: hoe verhoudt de ene kleur zich tot de andere? Hoe breed moet een streep of lijn of vlak zijn ten opzichte van het formaat doek met een bepaalde ondergrondkleur. Doeken waarbij het gaat om puurheid en kleurharmonie met een eigen signatuur.

Hoe ontstonden die kleurcombinaties?

Gek genoeg zag ik pas veel later dat de kleuren van de seizoenen altijd leidend waren, welke stijl er ook bij mij in ontwikkeling was. Een seizoen beleef ik niet, dat trek ik aan zoals ik 's morgens kleding die bij het seizoen past uit de kast trek. Het is dan ook bijna ondenkbaar voor mij om in de winter een geel schilderij te maken. Dat voelt niet 'echt'. Ik hoef niet meer naar buiten te kijken hoe de kleuren van de tuin er die dag uit zien, ze zitten in me. Ze komen tot leven in m'n werk. Ik schilder dicht bij die bron.

Jullie verzamelen zelf etnografica. Hoe is die verzameling tot stand gekomen? Wat spreekt jullie vooral aan bij het komen tot een keuze?

De aanleiding dat we zelf in het verleden tot koop over gegaan zijn was dat we middels onze vrienden Ap en Etta Dekkers zagen hoe prachtig het was. Daarvóór wisten we niet eens dat zulke mooie stukken te koop waren. Onze eerste aankoop was een voorouderbeeld van de Mossi. En zo is er ieder jaar wel wat bijgekomen. Eerst koop je zo maar een stuk wat je mooi vindt. Nu we wat meer gezien hebben begint Dogon steeds meer onze voorkeur te hebben. Vooral de sterk geabstraheerde vormen spreken ons aan. Maar ook krijgen we steeds meer belangstelling voor ijzer van o.a de Lobi. Waarschijnlijk omdat deze vrij minimalistische vormen hebben. Maar dat we nou echt gericht verzamelen, nee dat kan ik niet zeggen. Het is dus bijzonder plezierig en leerzaam om lid te zijn van de vereniging waar mensen lid van zijn met een schat aan kennis.

7. "augustus", 2012 - acryl op linnen, 140 x 140 cm

Inspireert tribale kunst je in je eigen werk?

Voor mijn hedendaagse werk gebruik ik enkel kleurvlakken, die ik het liefst net niet helemaal perfect passend tegen elkaar zet. Eigenlijk zoals dat ook zo mooi te zien is in het prachtige etnografisch textiel (afb 3). Bij stoffen die op kleine primitieve weefgetouwen gemaakt zijn en in banen aan elkaar gezet, zie je dat de patronen altijd een klein beetje verschuiven. Voor mij is dat mede een grote bron van inspiratie. Eerlijk en puur handwerk, waar de techniek aan af te lezen is. En toch is niets daarin machinaal. Het is gemaakt door mensen zonder enige pretentie om kunst te maken en juist daarom is het vaak zo kunstzinnig en o zo gevoelig. Misschien is het juist het technisch niet helemaal perfect zijn van dit textiel wat me zo raakt. Daarin herken je mensen die mens zijn gebleven en geen machine. Van deze mensen zijn er maar heel weinig die we van naam kennen, maar hun

werk is voor velen een inspiratiebron. Daarom ook is dit werk altijd in ons huis, in mijn atelier, om ons heen en is het bijna niet meer los te denken van mijn eigen werk.

3. omslagdoek van de Peul